

VERBÁLISFLUENCIA-TESZTEK KÉT SZKIZOFRÉN ALCSOPORTBAN

Bagi Anita

Szegedi Tudományegyetem
bagianita88@gmail.com

X. Alkalmazott Nyelvészeti
Doktoranduszkonferencia

Budapest, 2016. február 5.

Az előadás célja

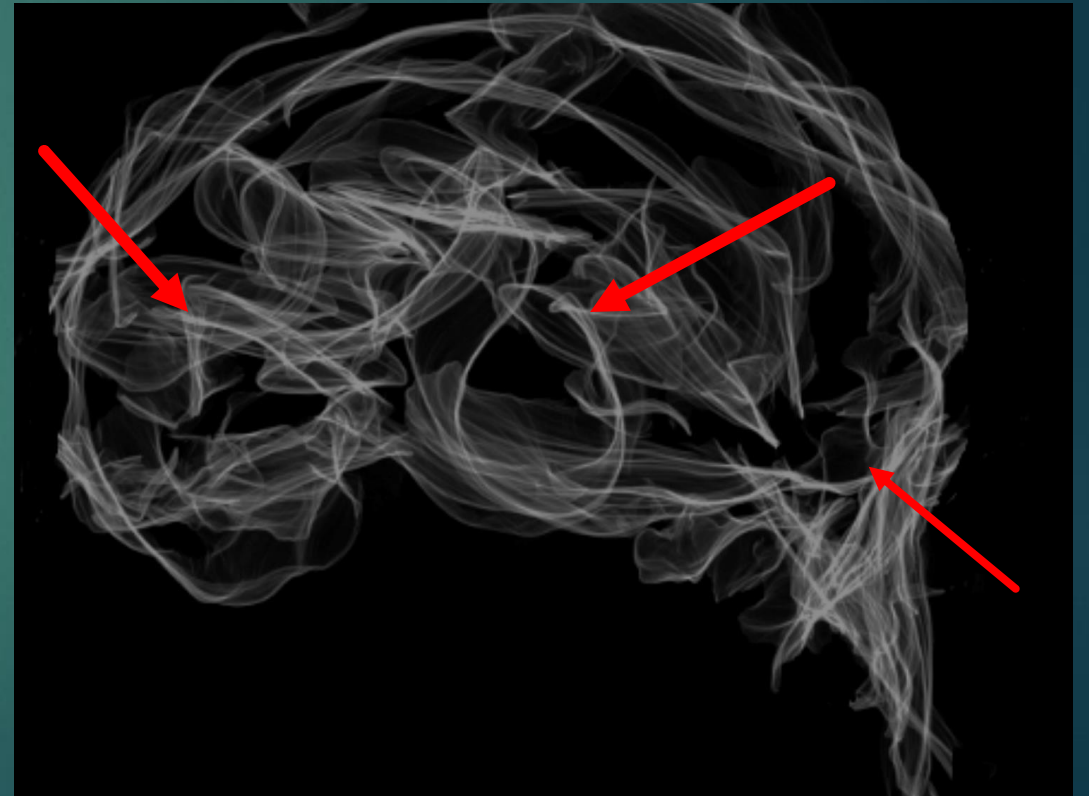
- Betekintést adjon a szkizofrénias spektrumzavar és a végrehajtó funkciók összefüggéseibe,
- a betegség két alcsoportján (S és Z) végzett
- pilot kutatás
- verbálisfluencia-tesztjeinek segítségével.

Definíció helyett

3

- elnevezés:
 - E. Bleuler, 1911
 - Schizo + phrenia = 'hasadt tudat'
- nő : férfi =1:1
- szociokulturális arány: 1%
- heterogenitás: spektrumzavar, különböző diszfunkciók összessége
- érintett területek:
 - PFC – Corpus striatum – Cerebellum

(Németh 2003)

„A szkizofrénia az ár, amelyet a nyelvért fizetünk?”

- asszociációk fellazulása
- témától való fokozatos távolodás
- inkoherencia
- illogikus gondolkodás (?)
- cirkumstancialitás
- rímasszociációk
- neologizmusok
- szavak sajátos használata
- az absztrakt gondolkodás nehézsége vagy túlműködése
- echolália
- gondolatblokk (hirtelen és tartós szakadás)

(Crow 2000)

(Lieberman et al, 2006)

Végrehajtó funkciók

- korántsem letisztult fogalom:
 - váltás – monitorozás – gátlás (Miyake et al, 2000)
 - ellenőrző figyelmi rendszer (Norman & Shallice 1986, 1988)
 - benne-e?
 - naiv tudatelmélet
 - munkamemória
- Σ: „képességthalmaz”: cél – tervezés – szervezés – kontrollálás – monitorozás - váltás)
- Lokalizációs tisztázatlanság: prefrontális kérgi területek – kisagy – striatum

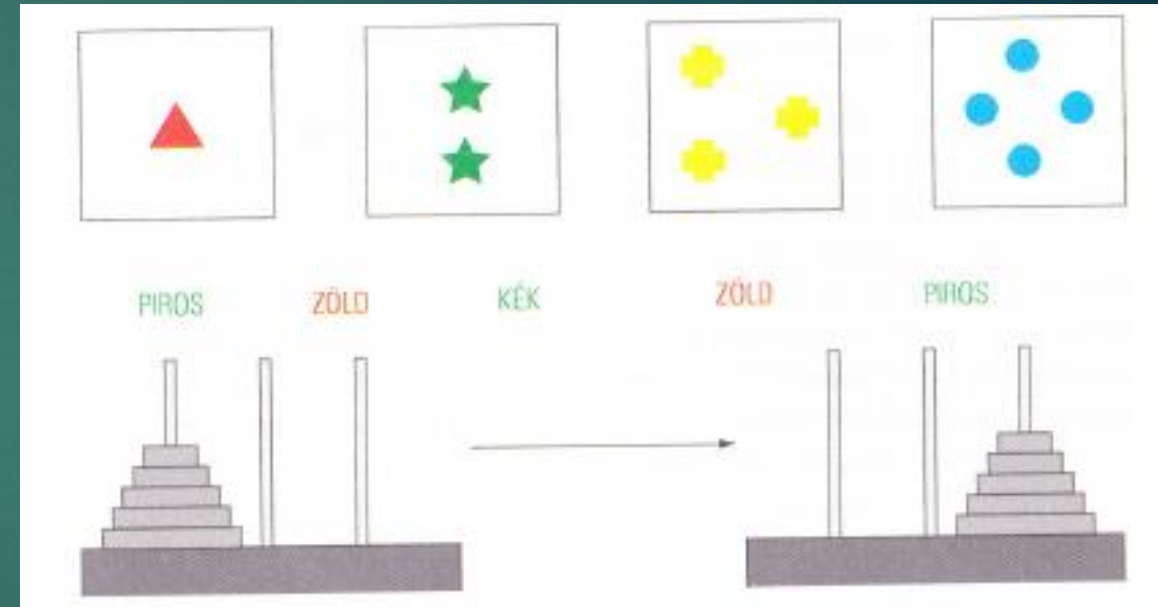
(Csépe és mtsai, 2008)

A végrehajtó működések vizsgálóeljárásai

- Verbális fluencia -

- a kognitív rugalmasság, kereső stratégia + kognitív funkciók felmérése agyi sérülések után
- fonemikus – szemantikus – igemegnevezési

„Mondjon minél több olyan dolgot, amit az ember csinál! Kérem, ne mondja ugyanazokat a szavakat különböző végződéssel, mint például eszik, enni, evett! Kérem, egyszerű szavakat mondjon, mint például eszik, szagol! Tudna mondani egy példát arra, amit az ember csinál? – Rendben, köszönöm, most egy percen belül mondjon minél több különböző dolgot, amit az ember csinál!”

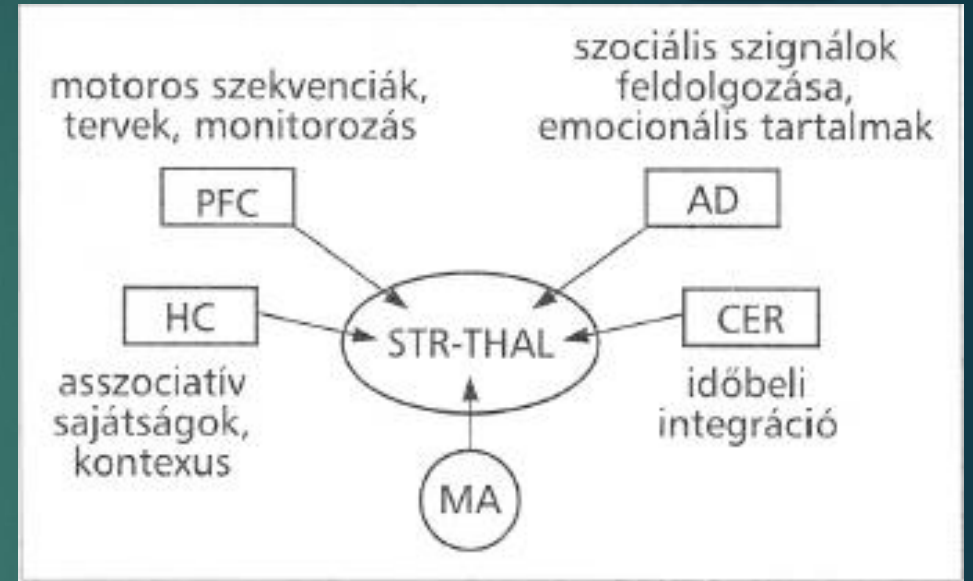
WCST – Stroop-teszt – Hanoi-torony

(Csépe és mtsai, 2008:333; Tánczos 2012:42)

Szkizofrénia és végrehajtó funkciók

7

- végrehajtó funkciók sokrétűsége
~ a betegség heterogenitása
- egy funkció ≠ minden funkció
 - (vö. Szendi et al, 2010 vizsgálatai)
 - N=50 (S=23, Z=27)
- ige- és tárgymegnevezési vizsgálat kártyákkal (Kambanaros et al, 2010)
 - N =20 szkizofréniával élő
 - N= 20 kontrol

PFC – prefrontális cortex
HC - hippocampus
AD - amygdala
CER - cerebellum
MA - monoaminerg
STR-THAL – striatio-thalamicus

(Garab 2007; Kéri–Janka 2003:730)

Részvevők

	S (6)	Z (8)
Kor	46	42,75
Iskolázottság	10,5	15,06
Kezesség	jobb	jobb

- 14 résztvevő
- egyetlen női páciens az ,S' csoportban(kétkezes)
- S: mindkét féltekét érintő frontális diszfunkciók
- Z: bal féltekét érintők
 - SF, VPT, WCST, Corsi-kocka fordított sorrendben

(Szendi et al, 2010)

Felvett tesztek

A tesztek egy ülésben vettem fel az SZTE ÁOK Pszichiátriai Klinikáján, a tesztelést diktafonra rögzítettem. (2015.04.09-10.)

TESZTEK	VIZSGÁLT FUNKCIÓ VAGY MUNKAMEMÓRIA-KOMPONENS
MMSE	Kognitív állapotfelmérés
Órarájzolás	
Verbális fluencia (fonemikus, szemantikus, igemegnevezési)	Végrehajtó funkciók

1. A két alcsoport különböző fluencia eredményei jelentős eltérést mutatnak.
2. Az igemegnevezési feladat eredményei illeszkednek a két alcsoport szemantikus és fonemikus fluencia eredményeihez.
3. A 'Z' csoport eredményei, a korábbi kutatásokhoz igazodva, jobbak lesznek az igemegnevezési feladatban.
4. A 'Z' csoport elemszámai, hibaszámai és szünettartási jellemzői minden fluencia feladatban jobbak lesznek, mint az 'S' csoport eredményei.

Eredmények

	S (6)	Z (8)
MMSE (max. 30 p.)	28,33	28,75
Órarájzolás (max. 10 p.)	6,17	6,13
Fonemikus 's'	10 (16-4)	10 (17-4)
Fonemikus 't'	10,17 (14-5)	10,63 (18-6)
Szemantikus 'állat'	16,33 (22-13)	17,50 (23-10)
Szemantikus 'gyümölcs'	11,67 (14-6)	12,75 (18-6)
Igemegnevezési	11,5 (17-7)	15,25 (21-10)

Következtetések

12

1. A pilot-kutatás eredményei szerint a két csoport teljesítménye nem mutat szignifikáns különbséget (legkisebb: $p > 0,095$ az igemegnevezési fluencia eredményeiben).
2. Az elemszámokat tekintve a 'Z' csoport minden esetben jobban teljesített az 'S' csoport eredményeivel összevetve (középérték).
3. Az eddig nem mért igemegnevezési feladatban is a 'Z' csoport teljesített jobban, illeszkedve a fonemikus és szemantikus tesztek eredményeihez.
4. Ahhoz, hogy pontos képet kapjunk az igemegnevezési fluenciát illetően, jóval nagyobb elemszám szükséges.

Köszönettel tartozom:

Dr. Hoffmann Ildikó,

Dr. Szendi István,

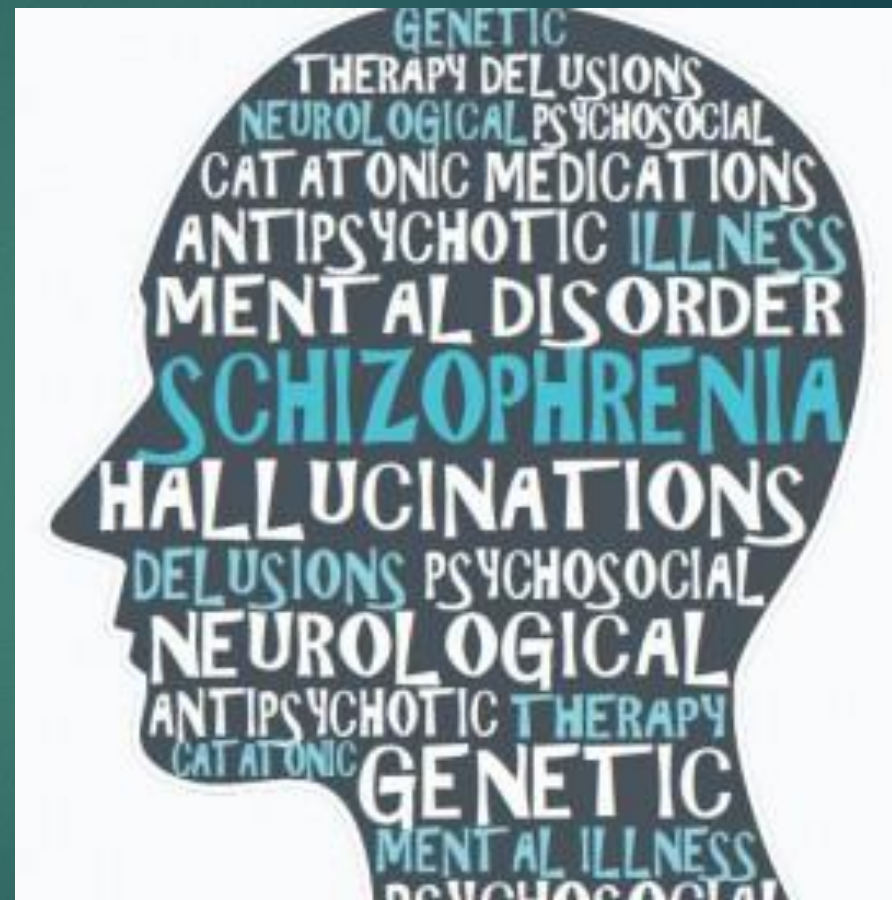
Tóth Lujzi,

Szalóki Szilvi,

vizsgálatban részt vevőknek

és...

Köszönöm
a
figyelmet!

Szakirodalom

1. Crow, Timothy: *Schizophrenia as the price that homo sapiens pays for language: a resolution of the central paradox in the origin of the species*, *Brain Research Reviews*, 2000 Mar;31 (2-3):118-29.
2. Csépe Valéria–Győri Miklós–Ragó Anett (szerk.) 2008: *Általános Pszichológia 3. Nyelv, tudat, gondolkodás* Osiris Kiadó, Budapest, 322–35.
3. Garab Edit Anna 2007: Nyelvi képességek (a)vagy gondolkodási zavar szkizofréniában, *Magyar Pszichológiai Szemle*, 62/4, 495–512.
4. Kambanaros, Maria–Lambros Messinis–Vassilis Georgiou–Panagiotis Papathanassopoulos 2010: Action and object naming in schizophrenia, *Journal of Clinical and Experimental Neuropsychology*, **32**/10, 1083–1094.
5. Kéri Szabolcs–Janka Zoltán 2003: A szkizofrénia diszkonnekciós zavarai, in: Pléh Csaba, Kovács Gyula és Gulyás Balázs szerk.: *Kognitív idegtudomány*, Osiris Kiadó, Budapest, 724–37.
6. Lieberman, Jeffrey A. et al 2006: *A szkizofrénia tankönyve*, ford.: Posztmodern Bt., American Psychiatric Publishing Inc., Budapest
7. Németh Attila 2003: *Pszichiátria – Másképp*, Medicina Kiadó, Budapest
8. Szendi István–Racsmány Mihály–Cimmer Csongor–Csifcsák Gábor–Kovács Zoltán Ambrus–Szekeres György–Galsi Gabriella–Tóth Ferenc–Nagy Attila–Garab Edit Anna–Boda Krisztina–Cséfán György–Kiss József Géza–Dombi József–Pléh Csaba–Janka Zoltán 2010: Two subgroups of schizophrenia identified by systematic cognitive neuropsychiatric mapping, *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience* **260**, 257–66.
9. Tánczos Tímea 2012: A végrehajtó funkciók szerepe az iskolában és a verbálisfluencia-tesztek, *Iskolakultúra*, 38–51.